

Peygamber Efendimiz (sav)'in Başılayıcı ve Hoşgörülü Ahlakı

İnsan gaflet sonucu unutarak ya da yanılarak hata yapmaya yatkın bir varlıktır. Nitekim Allah, insanın bu zayıflığını ``Allah, sizi bir za'ftan yarattı...`` (Rum Suresi, 54) ayetiyle haber verir. Ancak Kuran`da bildirilen ahlakı göz ardı eden, bu zaafalarının farkında olmayıp büyüklük taslayan insanlar, yapılan hatalar karşısında yanlış bir tutum sergilerler. Bu insanlar kendileri bir hata yaptıklarında bunu kabul etmek istemezler. Hatanın sorumluluğunu başka kimselere ya da olaylara yüklemeye çalışırlar. Eğer hatalarını kabul etmek zorunda kalırlarsa, bu kez uzun süre kendi kendilerini affedemez, sıkıntılı bir ruh haline bürünürler. Hatayı yapan başka biri olduğunda ise, affedici olmak Kuran ahlakına sahip olmayan bu kişilerin nefsine ağır gelir. Özellikle kendi menfaatlerine dokunan bir hata karşısında hemen öfkelenebilirler. Oysa Kuran ahlakını yaşayan müminler bir hata yaptıklarında bunu sahiplenmez, hatayı yaptırmanın da Allah olduğunu ve bunda mutlaka öğrenmeleri gereken bir ders olduğunu bilirler. Kendi kendilerine zulmetmezler. Karşılarındaki kişi bir hata yaptığında ise affedici, merhametli ve hoşgörülü davranırlar.

Kuran Ahlakında Başılamının Önemi

Kuran'da "**Kim sabreder ve başılsarsa, şüphesiz bu, azme değer işlerdendir.**" (Şura Suresi, 43) ayetiyle affetmenin üstün bir ahlak özelliği olduğu haber verilmektedir. Böyle bir durumda müminler, karşılarındakine öfkelenmek yerine, hatayı yapana güzel ve nezaketli bir şekilde uyarıda bulunurlar. Bir başka ayette de Allah, "**... affetsinler ve hoşgörsünler. Allah'ın sizi başılamasını sevmez misiniz? Allah, başılayandır, esirgeyendir.**" (Nur Suresi, 22) buyurmaktadır. Mümin bir hata yaptığı ve bundan samimi olarak vazgeçtiği zaman Allah'ın kendisini başılamasını, esirgemesini ve rahmet etmesini umut eder. Çevresindeki insanların da kendisini mazur görmesini ve affetmesini diler. İşte Allah Kuran`da bu durumu hatırlatarak insanlara, kendilerine yapılmasından hoşlandıkları tavır, başkalarına da göstermeleri gerektiğini bildirmiştir. Müminler kendileri için talep ettikleri bu başılanmayı karşılarındaki kimselere de gösterirler. Kuran'da, başılamının önemi şöyle bildirilmiştir:

``**... Yine de affeder, hoş görür (kusurlarını yüzlerine vurmaz) ve başılsanız, artık elbette Allah, başılayandır, esirgeyendir.**`` (Teğabün Suresi, 14)

Müminlerin Affediciliği

Müminlerin affedicilik anlayışları, Kuran ahlakından uzak yaşayan kimselerinkinden çok farklıdır. Bu kimselere özgü 'Bir kereye mahsus affetme' mantığı müminlerin asla benimsemeyecekleri bir davranış biçimidir. Herhangi bir hata, kayıp veya kusurun değil bir defa defalarca devam etmesi durumunda dahi iman sahibi kişilerin tavrında bir değişiklik olmaz. Her defasında affedici ve hoşgörülü bir tutum sergilerler. Oysa ki Kuran ahlakından uzak yaşayan bir kimsenin hoşgörüsünün ve affediciliğinin kişiye göre değişebilen bir tahammül sınırı vardır. Toplum arasında 'bardağı taşıran son damla' olarak da bilinen bu anlayışa göre üstüste gelen farklı hatalar veya tekrarlayan yanlışlar sonrasında ortaya çıkan durumun artık affedilemez hale geldiği sonucuna varılır. Bu çarpık affetme anlayışının bir diğer örneği de 'hataların hata sahibinin yüzüne vurulması'dır. Buna göre, üzerinden zaman geçmiş hatalı bir davranış, yeri geldiğinde sahibine imayla veya doğrudan hatırlatılarak karşı tarafa rahatsızlık verilir. Bu kişiler, karşılarındaki kişiyi başıladıklarını söyleseler bile, kalplerinde bulunan öfkeden ve kişisel kızgınlıklarından kurtulmaları uzun sürer. Tavrıları genellikle bu kızgınlığı yansıtabilecek şekildedir.

Müminlerin affediciliği ise samimi ve süreklidir. Onlar yalnızca sözleriyle değil kalpleriyle de affederler. Gerçek affetme makamının Rahman ve Rahim olan Yüce Allah olduğunu bilirler. Geçmiş hatalardan tekrar tekrar bahsetmezler. İnsanların kusurlu yönlerini araştırıp yüzlerine vurmak yerine, güzel özelliklerini ön plana çıkarır, bunlardan bahsederler. Allah`ın emri olduğunu bildikleri ve insanın dünyada imtihan olan, hata yaparak öğrenen bir varlık olduğundan haberdar oldukları için hoşgörülü ve şefkatlidirler. Allah müminlerin bu özelliğini bir ayette şöyle bildirir:

``**(Bunlar,) Büyük günahlardan ve çirkin -utanmazlıklardan kaçınanlar ve gazablandıkları zaman**

bağışlayanlar(dır.)` (Şura Suresi, 37)

Ayrıca müminler, kendilerinin tamamen haklı oldukları ve karşı tarafın tümüyle haksız olduğu bir durumda bile hiç tereddütsüz affedebilirler. Affetme konusunda, hataları, büyük ya da küçük olarak ayırmazlar. Bir kimse yaptığı bir hata sonucu büyük bir kayba sebep olabilir. Ancak meydana gelen her olayın Allah'ın kontrolünde ve bir kader dahilinde geliştiğini bilen müminler, bu durumda da tevekküllü davranır ve kişisel bir kızgınlık içerisine girmezler. Allah müminlerin bu üstün ahlakını bir ayette şöyle bildirmiştir:

``...öfkelerini yenenler ve insanlar(daki hakların)dan bağışlama ile (vaz)geçenlerdir. Allah, iyilik yapanları sever. (Al-i İmran Suresi, 134)

Peygamberimiz (sav)`in Sünnetine Uymak

Peygamberimiz (sav)`in affedici, adil, hoşgörülü, merhametli ve şefkatli tavrı her dönemde kendisini izleyen Müslümanlar için çok güzel bir örnektir. Onun bu tavrı, birçok insanın kalbinin İslam ahlakına ısınmasına ve Peygamberimiz (sav)'e büyük bir sevgi ile bağlanmalarına vesile olmuştur. Peygamber Efendimiz (sav)`in güzel ahlakı tavsiye ettiği hadislerinden biri şöyledir:

"Rabbim bana dokuz şey emretti: Gizli halde de aleni halde de Allah'tan korkmamı, öfke ve rıza halinde de adaletli söz söylememi, fakirlikte de zenginlikte de iktisat yapmamı, benden kopana da sıla-ı rahim (dostluk) yapmamı, beni mahrum edene de vermeme, bana zulmeden affetmemi, susma halimin tefekkür olmasını, konuşma halimin zikir olmasını, bakımın ibret olmasını, marufu (doğru ve güzel olanı) emretmemi."
(Kütüb-i Sitte, Muhtasarı Tercüme ve Şerhi, Prof. Dr. İbrahim Canan, 16. cilt, Akçağ Yayınları, Ankara, s. 317)

Peygamberimiz (sav)'in de *"İmanın kemali, güzel ahlakıdır"* (G.Ahmed Ziyaüddin, Ramuz El Hadis, 2. cilt, Gonca Yayınevi, İstanbul, 1997, 344/4) sözleriyle belirttiği gibi, imanın en önemli alametlerinden biri güzel ahlaktır. Bu nedenle Peygamberimiz (sav)`in sergilediği bu güzel ahlakın en güzel örneklerini öğrenmek ve uygulamak önemli bir ibadettir.

<https://www.harunyahya.info/makaleler/peygamber-efendimiz-savin-bagislayici-ve-hosgorulu-ahlaki>